

ОТЗЫВ

на диссертационную работу «Экстерьерно-конституциональные особенности, молочная продуктивность и естественная резистентность голштинизированных коров в условиях Северного Казахстана» соискателя ученой степени доктора философии (PhD) по специальности 6D080200- Технология производства продуктов животноводства Кубековой Б.Ж.

Тематика диссертационной работы Кубековой Б.Ж. соответствует одному из приоритетных направлений развития науки в Республике Казахстане, а именно направлению «Устойчивое развитие агропромышленного комплекса». Выполнение работ, направленных на увеличение количественных показателей и улучшение качественного состава животноводческой продукции, в частности молока, всегда находится в приоритете и является актуальной задачей науки и практики.

Диссертационная работа соискателя выполнена с соблюдением принципов самостоятельности, достоверности, практической ценности и академической честности. Для выполнения исследований по теме диссертации соискатель регулярно выезжал в закрепленные предприятия, лично участвовала в научно-хозяйственных процессах: контрольные дойки с отбором проб молока, линейная оценка телосложения первотелок, отбор проб кормов с последующим лабораторным анализом, перевеска молодняка, взятие промеров телосложения, взятие проб крови для анализа.

Исследовательская часть работы выполнена в двух хозяйствах, объединенных единой методикой проведения исследования. Принцип внутреннего единства прослеживается по всей диссертационной работе, так соискателем были сформированы группы телок, полученных от различных быков-производителей, и все дальнейшие исследования, до окончания первой лактации, были произведены с животными отобранных групп. При этом подходы и методики проведения исследования строго дублировались на предприятиях ТОО «Викторовское» и АО «Заря», в которых технология содержания и доения коров были аналогичными (зимне-стойловое привязное содержание и доение в молокопровод).

Научная новизна работы носит прикладной характер, и заключается в выявлении животных разных селекций, характеризующихся лучшей резистентностью и высокой продуктивностью в конкретных хозяйственно-экономических условиях.

Диссертационная работа Кубековой Б.Ж. имеет несомненную практическую значимость, результаты проведенных исследований доложены руководителям предприятий, для дальнейшего принятия решений о возможности закупа семяпродукции.

В ходе проведения научных исследований, соискатель определил достоверную закономерность: первотелки, полученные от быков-производителей немецкой селекции в условиях двух хозяйств Костанайской области, имеют более низкие показатели продуктивности и естественной резистентности, чем первотелки-дочери быков российской селекции.

Промежуточные результаты научного исследования соискателя были опубликованы в двух международных рецензируемых научных журналах (Veterinary World и Brazilian Journal of Biology), имеющих импакт-фактор по данным Journal Citation Reports (JCR) с процентилем по CiteScore в базе данных Scopus 80-й и 61-й соответственно. Также по теме диссертации соискатель имеет 4 публикации в журналах, рекомендованных КОКСНВО, 1 публикацию в журнале, рекомендованном РИНЦ и 3 участия в международных конференциях.

В целом диссертационная работа соискателя Кубековой Б.Ж. выполнена в соответствии с требованиями, предъявляемыми Правилами присуждения степеней РК, и соискатель Кубекова Б.Ж. может быть допущена к защите.

Научный консультант

кандидат с.-х.наук, и.о.ассоциированного профессора

КРУ им.А.Байтұрсынұлы

Н.Папуша

Н.Папуша

3

Б.Ж. Кубекованың 6D080200-Мал шаруашылығы өнімдерін өндіру технологиясы мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алуға ұсынған «Солтүстік Қазақстанда голштиндендірілген сиырлардың табиғи резистенттілігі және сүт өнімділігі, экстерьерлік-конституционалдық ерекшеліктері» тақырыбында орындалған диссертациялық жұмысына

ПІКІР

Кубекова Б.Ж. диссертациялық жұмыстың тақырыбы Қазақстан Республикасындағы ғылымды дамытудың басым бағыттарының біріне, атап айтқанда «Агроөнеркәсіптік кешенді тұрақты дамыту» бағытына сәйкес келеді. Мал шаруашылығы өнімдерінің, атап айтқанда сүттің сандық көрсеткіштерін арттыруға және сапалық құрамын жақсартуға бағытталған жұмыстарды жүргізу қашанда бірінші кезектегі мәселе болып табылады және ғылым мен тәжірибенің кезек күттірмейтін міндеті болып табылады.

Талапкердің диссертациялық жұмысы тәуелсіздік, сенімділік, тәжірибелік құндылық және академиялық адалдық принциптерін сақтай отырып орындалды. Диссертация тақырыбы бойынша зерттеу жүргізу үшін ізденуші тұрақты түрде бекітілген кәсіпорындарға барып, ғылыми және экономикалық процестерге жеке қатысты: сүт сынамаларымен сауындарды бақылау, сиырлардың дене бітімін сызықтық бағалау, азық сынамаларын алу, талдау, төлдерді өлшеу, дене өлшемдерін алу, талдау үшін қан үлгілерін алу.

Жұмыстың зерттеу бөлімі біртұтас зерттеу әдістемесі біріктірілген екі шаруашылықта жүргізілді. Диссертациялық жұмыс барысында ішкі бірлік принципін байқауға болады, сондықтан ізденуші әр түрлі аталық тұқымдардан алынған төлдердің топтарын құрып және барлық кейінгі зерттеулер бірінші лактацияның соңына дейін таңдалған топтардың жануарларымен жүргізілді. Сонымен қатар, зерттеуді жүргізудің тәсілдері мен әдістері сиырларды күтіп-бағу және сауу технологиясы ұқсас (қысқы-қоражай және сүт желісінде сауу) болған «Викторовское» ЖШС және «Заря» АҚ кәсіпорындарында қатаң түрде бірдей болды.

Жұмыстың ғылыми жаңалығы қолданбалы сипатқа ие және нақты шаруашылық жағдайында жақсы төзімділігімен және жоғары өнімділігімен сипатталатын әртүрлі сұрыптағы малдарды бірдейлендіруде жатыр.

Кубекова Б.Ж. диссертациялық жұмысы сөзсіз тәжірибелік маңыздылығы бар, зерттеу нәтижелері кәсіпорын басшыларына тұқым өнімдерін сатып алу мүмкіндігі туралы одан әрі шешім қабылдау үшін баяндалды.

Ғылыми зерттеу барысында ізденуші сенімді заңдылықты анықтады: Қостанай облысындағы екі шаруашылық жағдайында неміс селекциясының бұқаларынан алынған бірінші лактациядағы сиырлар ресей селекциясынан тараған бірінші лактациядағы сиырларға қарағанда өнімділік пен табиғи төзімділік көрсеткіштері төменірек.

Өтініш берушінің ғылыми зерттеулерінің аралық нәтижелері екі халықаралық рецензияланатын ғылыми журналдарда (Veterinary World және Brazilian Journal of Biology) жарияланды, Journal Citation Reports (JCR) бойынша Scopus деректер базасында CiteScore пайыздық көрсеткіші бар импакт-факторы сәйкесінше 80-ші және 61-ші. Сондай-ақ диссертация тақырыбы бойынша ізденуші КОКСНВО ұсынған журналдарда 4 жарияланым, РФЗИ ұсынған журналда 1 жариялымы және халықаралық конференцияларға 3 қатысуы бар.

Жалпы, ізденуші Б.Ж.Кубекованың диссертациялық жұмысы Қазақстан Республикасының ғылыми дәрежелерін беру қағидаларының талаптарына сәйкес орындалды, ал талапкер Кубекова Б.Ж. қорғауға жіберілуі мүмкін.

Отандық ғылыми кеңесші

А.Байтұрсынұлы атындағы ҚӨУ

а.ш.ғ.к., қауымдастырылған профессор м.а.

Н.Папуша

Протипуковано и протипуковано
на 5 (пяти)
листах и скреплено личной
печатью нотариуса Казанской
Г.М. (лицензия № 17013002 от
19.07.2017 года выдана МФД РТ)
«20» августа 2018 г.
Нотариус:

